

співтовариства щодо попередження, виявлення (вивчення), усунення (ліквідації) внутрішніх та зовнішніх загроз, здатних згубно впливати на прогресивний розвиток суспільства та безпеку особи.

Держава як інститут в безпековій сфері відіграє ключову роль. Адже володіючи державновладними повноваженнями та маючи в своєму арсеналі державні інституції, що безпосередньо виконують функції із забезпечення безпеки суспільства та держави, автоматично стає головним суб'єктом по здійсненню контролю, дієвих заходів забезпечення стану в державі, що характеризується безпечним, прогресивним розвитком суспільства, особи та інших об'єктів безпекової сфери. Це покладає на державу особливу відповідальність і висуває найвищі вимоги до якості та ефективності її діяльності.

Список використаних джерел:

1. Конституція України [Електронний ресурс] : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28.06.1996. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>
2. Міжнародна поліцейська енциклопедія: У 10 т. / Відп. ред. Ю.І. Римаренко, Я.Ю. Тацій, Ю.С. Шемшученко. – К.: Концерн «Видавничий дім «Ін Юре», 2003. Т.1. 1232 с.
3. Мягченко О.П. Безпека життєдіяльності людини та суспільства. // Навч. Посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 384 с.
4. Тихомиров О.О. Забезпечення інформаційної безпеки як функція сучасної держави : моногр. заг. ред. Р.А. Калюжний. – Центр навч.-наук. та наук.-практ. Вид. НА СБ України, 2014. – 196 с.
5. Юрій Древаль. Безпека особистості як фактор сучасних державно-управлінських відносин // Наукові записки Інституту законодавства України. – 2015. – № 1. – С. 123-126

**Несинова С.В., к.ю.н., доц., доцент
кафедри права Дніпропетровського
університету імені Альфреда
Нобеля**

ПРО ДЕЯКІ АСПЕКТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПРАВОВОГО ІНСТИТУТУ - ПРАВ ЛЮДИНИ

Результатом наукової систематизації прав людини на основі генераційного підходу
з'явилась

концепція трьох поколінь прав людини.

Права першого та другого покоління відносяться до тих, що належать окремо кожному громадянину. Стосовно третього покоління можна зазначити, що ці права розглядаються як спільні права людства, однак питання про зміст прав третього покоління є суперечливим та потребує подальшої розробки науковцями. Щодо виникнення ідеї нового четвертого покоління прав людини, то це є підтвердженням постійного наукового, технічного розвитку людського суспільства. Ці права викликані науково-технічним прогресом, виникли в зв'язку з розвитком науки та втіленням її розробок в життя. Дане покоління прав людини є закономірним етапом розвитку суспільства, пов'язане з віртуальним життям людства та може мати назву «права віртуального простору».

Більшість поглядів науковців зупиняються на виділенні зазначених трьох поколінь прав людини. Але у 1996 р. А. П. Семітко запропонував виділити права четвертого покоління – біологічні [1, С. 730]. Що ж стосується біологічних прав людини, які певні автори, зокрема М. А. Лаврік, А. П. Семітко, пропонують віднести до четвертого покоління прав людини, то вони мають право на існування як окрема категорія, група прав, які можна розглядати як базові, фундаментальні, невід'ємні, невідчужувані права, але які належать кожному за замовчуванням. По іншому їх можна назвати нормативно дозволені можливості поведінки людини.

Біологічні права (від грецького (bios) – життя, (logos) – слово, наука) - це права, які визначаються біологічною структурою організму людини, його біологічними потребами. Однак, не можна говорити, що такі права з'явилися тільки сьогодні, в умовах розвитку генетичних, медикобіологічних експериментів, що ці права притаманні безпосередньо людині нового покоління в

сучасній державі. Навпаки, ці права, як зазначає М. Тиріна, належать до природних, ідея яких виникла в Голландії в XVIII ст. [1, С. 730-731].

Відповідно до існуючої класифікації прав людини, розробленої М. А. Лавріком до біологічних (соматичних) прав людини і громадянина відносять такі права: право на смерть (включаючи евтаназію); права людини щодо її органів і тканин. Це так звані права людини на вільне розпорядження своїм тілом і тілами близьких людей, на клонування, як усього організму, так і окремих органів і трансплантацію органів; сексуальні права людини (можливість шукати, одержувати і передавати інформацію, що стосується сексуальності, сексуальна освіта, вибір партнера, можливість вирішувати, бути людині сексуально активним чи ні, самостійно вирішувати питання про добровільні сексуальних контактах, беручи шлюб, питання про легалізацію проституції, оборот порнографічної продукції та правове регулювання становища сексуальних меншин); репродуктивні права людини (позитивного характеру: штучне запліднення та негативного характеру: аборт, стерилізація, контрацепція); право на зміну статі і вибір статі дитини; право на вживання наркотиків і психотропних речовин та інші права, які, на думку деяких вчених, претендують на закріплення в законодавстві з подальшим розвитком генетики та медицини [2, С. 71].

Проте, можна сказати, що вище зазначені права не можуть бути віднесені до окремого покоління прав людини, хоча по своїй суті вони є унікальними і мають бути відокремлені і визначені як біологічні (соматичні) права, але вони не можуть набути статусу нового четвертого покоління прав людини.

Взагалі, щодо четвертого покоління прав людини між науковцями виникають дискусії. Ще П. І. Новгородцев помічав, що «час від часу поняття повинні перевертатися, щоб могло початися нове життя» [3]. Це добре демонструє сфера прав людини. Можна сказати, що сьогодні наукові дослідження в галузі прав людини знову відкриваються завдяки розвитку науки, техніки, виробництва. Однак науково-технічний прогрес має свої позитивні і негативні риси. З одного боку, розвиток науки і техніки принесли поліпшення рівня життя, нові робочі місця, але з іншого боку, досягнення медицини, генетики, біології та хімії поставили суспільство в якісно інший стан [2, С.69]. Тобто, людство опинилося на новій стадії розвитку, у зв'язку з чим вже давно виникла необхідність опрацювання нового - четвертого - покоління прав, які стануть викликом XXI ст., коли йтиметься мова «про виживання людства як біологічного виду, про збереження цивілізації, про космічну соціалізації людства» [1, С. 730]. А. Б. Венгеров називає четверте покоління правами людства: право на мир, на ядерну безпеку, космос, екологічні, інформаційні права і т.п. [4, С.307]. Інші прирівнюють їх до прав, пов'язаним з біомедичними дослідженнями або правам, які з'являються з розвитком науки. Деякі науковці, наприклад Г. Б. Романовський, перелік прав четвертого покоління обмежує правом на самогубство, на евтаназію. При цьому, евтаназію і самогубство розглядає як елементи права на смерть [1, С. 730].

Ця різноманітність поглядів свідчить як про актуальність, так і про невизначеність світової доктрини щодо єдиної системи прав людини. Деякі із зазначених підходів, здається, є занадто вузькими, деякі – не відповідають сьогоденним умовам розвитку суспільства, необхідності, інші - об'єднують права третього покоління з четвертим.

Однак ми пропонуємо в якості четвертого покоління прав виділити права віртуального простору. Така думка обумовлена тим, що на початку XXI сторіччя у суспільстві досить широкого розповсюдження набуло інформаційне життя, зокрема, спілкування у соцмережах, створення та активне використання таких проєктів як Facebook, ВКонтакте, Однокласники, створення інформаційного простору щодо діяльності державних органів, формування електронних реєстрів прав на нерухоме майно, суб'єктів господарювання, виконавчих проваджень, судових рішень тощо, закріплення в законодавстві обов'язку для великих підприємств (мається на увазі публічних акціонерних товариств) розробки та висвітлення інформації про управління та діяльність товариства на власному сайті і т. ін.

У наш час можливо завдяки електронному інформаційному простору вирішити досить широкий спектр потреб людини, і саме завдяки розвитку Інтернет-життя людства.

Також на законодавчому рівні постійно вдосконалюються нормативні акти або створюються нові, які закріплюють ці права людини та встановлюють правову регламентацію їх реалізації та захисту. Зокрема, прикладом таких прав є інформаційні права. В контексті забезпечення особі її інформаційних прав державою вирішилися актуальні потреби людини сьогодення, а саме на вільний доступ до Інтернету, свобода слова в світовій мережі, вільний доступ до інформації через Інтернет. Крім того, 03 вересня 2015 р. Верховна Рада України прийняла Закон України «Про електронну комерцію», що покликаний законодавчо врегулювати сферу онлайн-торгівлі та використання електронних грошей, встановлює порядок здійснення електронних угод з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем і визначає права та обов'язки учасників відносин у сфері електронної комерції.

На відміну від біологічних прав права у сфері Інтернет, так звані «права віртуального простору», є більш врегульованими на міжнародному рівні і не мають суперечностей з внутрішньо-національним правом та у суспільстві загалом. Права людини нового покоління врегульовані сьогодні і на міжнародному рівні. Крапку в міжнародних дискусіях поставили резолюції ООН, які задовольнили бажання суспільства у віртуальному просторі. Саме у результаті закріплення цих прав були забезпечені потреби суспільства і держави. Наприклад, Резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 5 липня 2012 р., що закріпила права на свободу слова в Інтернеті, Конвенція ООН про використання електронних повідомлень в міжнародних договорах (Нью-Йорк, 2005 р.), Типовий закон ЮНСІТРАЛ про електронні підписи (2001 р.), Типовий закон ЮНСІТРАЛ про електронну торгівлю (1996 р.) тощо.

Зважаючи на те, що більшість проблем у сфері розвитку інститут прав людини виходить за межі норм моралі, наука не може передбачити, як реалізація цих можливостей особи позначиться на майбутньому поколінні людей [5, С. 101]. Але на наш погляд, наука може та, більш того, повинна прогнозувати наслідки, недоліки та перспективи будь-якого наукового «кроку» у сфері розвитку інститут прав людини. З цього приводу варто пригадати про «співпрацю» та взаємодію між науками, можливість проведення комплексних досліджень щодо розвитку інституту прав людини, враховуючи, що держава та право є результатом розвитку суспільства, створені саме для організації та життєдіяльності суспільства, що мають базуватися на цінностях моралі, культурних та природних потребах кожної людини.

При цьому, перш ніж говорити про будь-які нові права людини спочатку необхідно повною мірою науково дослідити – як будуть відбиватись нові можливості людей, чи варто ці можливості називати правами людини, чи визнавати їх державою як найважливішу цінність, як це вплине на подальше існування та розвиток суспільства та людства в цілому.

Список використаних джерел:

1. Тиріна М. Покоління прав людини: проблеми сучасної класифікації / М. Тиріна // Держава і право. – 2011. – № 52. – С. 728-732.
2. Абашидзе А. А. Солнцев А.М. Новое поколение прав человека: соматические права/ А.А. Абашидзе, А. М. Солнцев // Московский журнал международного права. – 2009. – №1 – С. 69-82.
3. Новгородцев П. И. О своеобразных элементах русской философии права [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://iph.ras.ru/elib/Novgorodtsev_Rus_phil_prava.html
4. Венгеров А. Б. Теория государства и права: Учебник для юридических вузов. 3-е изд. – М.: Юриспруденция, – 2000. – С. 307.
5. Аврамова О. Четверте покоління прав людини: постановка проблеми / О. Аврамова, О. Жидкова // Право України. – 2010. – № 2. – С. 101-107.

**Николюк Лілія Сергіївна курсант 2
курсу ННІФПСКМ НАВС
Науковий керівник: Лазнюк Н.В.,
доцент кафедри теорії держави та**